

RIS.2663

Glasvezel en stimulering ICT-gebruik in Emmen

Gemeente Emmen,
W. Couprie, Februari 2007

1. Aanleiding

De gemeente Emmen heeft in 2006 geparticipeerd in aanleg van het Gronings/Drents glasvezeltracé (Drenthering). Hiermee zijn het gemeentehuis, tal van basisscholen en Wooncom aangesloten op glasvezel en er is een basis gelegd voor de aansluiting van bedrijven en instellingen in Emmen.

In april 2006 heeft het College besloten om het bureau Clear Mind IT opdracht te geven om een plan van aanpak uit te werken voor het Bahco II project ontwikkeling ICT-kennisuitwisseling.

In juli heeft de NOM in een brief ter afsluiting van het provinciaal project geadviseerd dat de gemeente en de Vereniging Parkmanagement Bargermeer samen de vraagbundeling en het stimuleren van ICT ter hand nemen. Dat zou er met name toe moeten leiden dat de bedrijven op Bargermeer worden aangesloten op de Drenthering.

In september 2006 heeft de Raad ingestemd met het Projectplan Bahco Fase II. Hierin zijn twee projecten benoemd: voorbereiden infrastructuur en stimulering kennisuitwisseling.

Vanuit het Bahco Fase II programma heeft de gemeente Emmen eind 2006, op basis van de verkenning door Clear Mind, relevante partijen bij elkaar gebracht in het ICT-Platform. De deelnemers aan dit Platform willen door uitwisseling en onderlinge afstemming samen het ICT-gebruik door bedrijven en instellingen stimuleren en bevorderen dat de benodigde infrastructuur snel en tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden voor bedrijven en instellingen in Emmen breed beschikbaar is. In januari 2007 heeft de Stuurgroep Bahco ingestemd met de instelling het ICT-platform als adviesorgaan voor ICT-ontwikkelingen.

Het ICT-Platform heeft een informeel en flexibel karakter en het kan qua samenstelling in de tijd veranderen, aansluitend op de dynamische ontwikkelingen op ICT-gebied. Deelnemers zijn tot nu toe: MKB-Emmen, VPB, Drenthe College, Hogeschool Drenthe, Stichting ICT-Experience, Bedrijvenloket en gemeente Emmen.

Deze notitie is gebaseerd op de door het ICT-Platform onderschreven notitie: Plan van aanpak breedband Emmen die in november 2006 is opgeleverd door Renné Sturre en geeft de actuele situatie weer en de rol van de gemeente bij verder uit te voeren activiteiten op dit gebied.

2. Actuele situatie

Volgens het ministerie van EZ is 40% van de innovatie in het bedrijfsleven ICT-gedreven. Vooral moderne kennisintensieve bedrijven, waarvoor informatie een belangrijke productiefactor is, hebben belang bij een optimale ICT-infrastructuur.

Het bedrijfsleven in Emmen is in hoge mate kennisintensief: kennisintensieve industrie telt ruim 5.400 arbeidsplaatsen en kennisdiensten nog eens 5.200 arbeidsplaatsen. ICT speelt ook in het algemeen in de bedrijfsvoering, maar daarmee ook in de kostenstructuur van bedrijven en instellingen een steeds grotere rol.

De marktomstandigheden in de markt voor ICT-infrastructuur veranderen snel en vergen ook van de gemeente om daar voortdurend flexibel op in te spelen.

Nog maar enkele jaren geleden kwamen nieuwe mogelijkheden op, die nu worden aangeduid als Breedband-internet. Aanvankelijk was (A)DSL van KPN de meest bruikbare techniek en daarom heeft de gemeente Emmen zich samen met de Vereniging Parkmanagement met succes beijverd om (A)DSL voor bedrijven op Bargermeer Zuid beschikbaar te krijgen. Bij breedband gaat het om snelle verbindingen met een veel grotere capaciteit dan voorheen.

Met de komst van glasvezel kwamen vervolgens een enorme snelheid en capaciteit bij een zeer goede kwaliteit en betrouwbaarheid binnen bereik. Voor de gangbare toepassingen levert dat al snel flinke besparingen op.

Nieuwe ICT-ontwikkelingen kregen daardoor een flinke steun in de rug, met name internet en telefonie op basis daarvan. Bedrijven kunnen grote bestanden snel uitwisselen en het werd ook steeds interessanter om ICT-diensten op afstand (on-line) te gaan aanbieden, zoals het beschikbaar stellen van software, het beheer van computerwerkplekken en het maken van back-ups van bestanden en data.

Voor verreweg de meeste bedrijven lijkt dat allemaal nog ver weg en het is niet goed te voorspellen in welk tempo deze diensten door zullen breken. Alle deskundigen zijn er van overtuigd dat die doorbraak er komt. In welke mate glasvezel op termijn weer wordt vervangen, of uitsluitend wordt aangevuld door draadloze technieken is onzeker. Voorlopig is draadloos internet echter vooral een aanvulling met de nodige beperkingen in capaciteit, snelheid, kwaliteit en betrouwbaarheid en is ook voor draadloos internet een netwerk nodig dat de punten verbindt waar het signaal uiteindelijk draadloos wordt uitgewisseld. Duidelijk is wel dat een mogelijke ontwikkeling in die richting niet kan worden afgewacht.

Het ICT-platform is er van overtuigd dat Emmen op korte termijn tenminste moet beschikken over glasvezel op Bargermeer en het Bedrijvenpark A37 en zo snel mogelijk ook op andere bedrijvenlocaties. Bovendien moeten de kosten voor aansluiting zo laag mogelijk worden gehouden en moet het aanbieden van ICT-diensten via een open netwerk aantrekkelijk zijn. Het gaat immers niet alleen om glasvezel, maar vooral om wat daarmee kan worden gedaan. Veel bedrijven zijn daarvan nog onvoldoende op de hoogte en daarom vindt het ICT Platform het ook belangrijk om het ICT-bewustzijn en daarmee het gebruik te stimuleren.

Hoewel stimulering van het ICT-gebruik de vraag naar glasvezel vergroot, is het voor een spoedige aanleg van glasvezel goed om de ICT-stimulering en de aanleg van glasvezel als afzonderlijke trajecten te behandelen. Beide trajecten moeten elkaar zeker versterken, maar hebben elk een eigen dynamiek, tijdpad en betrokkenen. De organisatie van de aanleg van glasvezel op met name Bargermeer en het Bedrijvenpark A37 moet niet wachten op de verdere uitvoering en organisatie van projecten om het ICT-gebruik te stimuleren.

3. Aanleg en aansluiting op glasvezel

De aanwezigheid van aansluitmogelijkheden op glasvezel tegen redelijke voorwaarden is voor steeds meer bedrijven een absoluut vereiste.

Zowel voor de verdere ontplooiing van bestaande bedrijven als voor te de werving van nieuwe bedrijven is de beschikbaarheid van een goede, open glasvezelinfrastructuur van groot belang. Glasvezel kan niet alleen de ICT en telecommunicatiekosten van bedrijven verlagen, maar is onmisbaar voor moderne toepassingen, die steeds meer in belang toenemen.

De marktomstandigheden in de nog maar zeer jonge markt voor glasvezelverbindingen voor bedrijven zijn in korte tijd al weer ingrijpend gewijzigd. Voor aanbieders is de vraag nog zo beperkt, dat voor de marktwerking de hulp van de gemeenten wordt ingeroepen. Niet (meer) om te investeren in glasvezel, want uit een artikel in de Staatscourant van 1 februari 2007 blijkt dat de minister van Economische Zaken heeft bepaald dat gemeenten dit (behalve in heel specifieke situaties) niet is toegestaan. Gemeenten kunnen wel een essentiële rol vervullen bij het bundelen van de vraag tot een voor aanbieders interessant geheel, evenals bij het stimuleren van het ICT-gebruik.

Uitgangspunt voor Emmen is dat de gemeente niet zelf een netwerk zal gaan aanleggen, beheren en exploiteren. Wel wil de gemeente netwerk- en dienstenaanbieders interesseren om op de bedrijventerreinen te investeren.

In kader van Bahco fase I is in opdracht van de gemeente door het bureau Clear Mind een blauwdruk gemaakt voor glasvezel voor het te revitaliseren deel van Bargermeer Zuid. De gemeente heeft er aanvankelijk, op advies van ondermeer Clear Mind voor gekozen om op basis van deze blauwdruk mantelbuizen aan te leggen op die plaatsen op de bedrijventerreinen waar de grond als gevolg van weg- of rioleringswerkzaamheden open gaat. Graafkosten vormen de grootste kostenpost bij de realisatie van een netwerk. Bij de herstructurering van Bahco 1 zijn mantelbuizen aangelegd. Sindsdien is de situatie zodanig veranderd dat deskundigen nu adviseren om ook de aanleg van mantelbuizen over te laten aan de netwerkaanbieders. De inmiddels aangelegde mantelbuizen kunnen waarschijnlijk wel worden verkocht aan en gebruikt door de netwerkaanbieders.

Voor het gehele Bargermeer is in opdracht van de NOM, als afsluiting van het provinciale ICT platform, een blauwdruk opgesteld door Volker Wessels Telecom. Gezien de marktontwikkelingen wordt deze blauwdruk niet verder uitgewerkt.

De bereidheid van netwerkaanbieders om voor eigen risico te investeren in netwerken voor bedrijven neemt snel toe. Het ziet ernaar uit dat de aanleg en exploitatie aan marktpartijen kan worden overgelaten. Om hen daartoe te bewegen en om te waarborgen dat een werkelijk open net voor alle bedrijven tegen gunstige condities beschikbaar komt, is wel een rol voor de gemeente weggelegd. Een stimulerende rol verdient echter de voorkeur.

Met het oog op deze ontwikkelingen is binnen het ICT-platform de mogelijkheid besproken dat de VPB de vraag naar glasvezel gaat activeren en bundelen en tot aanbesteding overgaat. De VPB en de gemeente Emmen zien dit als een taak die goed past binnen het doel van de VPB, maar onderkennen dat de VPB zich daarbij zal moeten laten ondersteunen door terzake deskundigen. De gemeente wil daarin voorzien door inschakeling van een deskundig adviesbureau.

De VPB heeft in overleg met de gemeente offertes gevraagd bij een drietal adviesbureau's. De gemeente Emmen draagt de kosten van de begeleiding en ondersteunt ook zelf actief de vraagbundeling door de VPB. De door de VPB te maken kosten maken deel uit van het plan van aanpak VPB.

4. Stimulering ICT-gebruik

Voor veel van de meest kansrijke ICT-toepassingen is breedband vereist. Breedband via glasvezel kan direct besparingen opleveren voor veel bedrijven voor basistoepassingen, zoals telefonie en internet voor bedrijven.

Glasvezel biedt daarnaast goede perspectieven voor online ICT-toepassingen, zoals werkplekbeheer, back-updiensten en beveiliging, die binnen enkele jaren een grote vlucht lijken te gaan nemen. Op dit moment maken er nog weinig bedrijven gebruik van breedband in Emmen en in Nederland is er sprake van een stagnerende ontwikkeling van Breedband bij bedrijven. Het ministerie van EZ benadrukt dat dit samenhangt met onbekendheid bij veel bedrijven, waardoor het aanbod van ICT-diensten via glasvezel ook moeizaam van de grond komt. Door actieve vraagbundeling, ondersteund door vraagstimulering, kan daar verandering in worden gebracht.

Uit de succesvolle DoDo roadshows (Digitale Ontwikkeling Drentse Ondernemers), die door de Kamer van Koophandel Drenthe worden georganiseerd, blijkt dat veel ondernemers wel degelijk geïnteresseerd zijn in nieuwe ICT-toepassingen.

Bij de deelnemers aan het ICT-platform bestaan, naast de Dodo bijeenkomsten van de Kamer van Koophandel, verschillende plannen om het ICT-gebruik bij bedrijven verder te stimuleren. De Kenniscampus bij de Hogeschool Drenthe is in aanbouw en er is een directeur benoemd die ook leiding moet gaan geven aan de verdere invulling van dit concept. De Kenniscampus zal een spilfunctie moeten gaan vervullen bij de kennisuitwisseling op ICT-gebied. Het demonstratieproject dat de Stichting ICT-Experience voor ogen heeft kan mogelijk ook een rol spelen bij het stimuleren van het ICT-gebruik en verdient verdere uitwerking. De Hogeschool Drenthe en het Drenthe College zien voor zichzelf eveneens een rol weggelegd bij de vraagstimulering en ontwikkelen daarvoor plannen. MKB-Emmen en de VPB spelen graag in op bruikbare projecten en willen daar hun steun aan geven.

Een belangrijke rol bij de ICT-stimulering kan worden vervuld door een te ontwikkelen lokale onafhankelijke marktplaats. ICT-diensten kunnen daarop direct worden aangesloten en afgenomen via het lokale netwerk. Deze lokale marktplaats kan waarschijnlijk snel worden opgezet door samenwerking met GN-IX (Groningen Internet Exchange) en eventueel met ND-IX (Nederlands-Duitse Internet Exchange). Dit zijn internetknooppunten die de fysieke verbinding met de rest van de wereld regelen en gelegenheid bieden voor tal van internetbedrijven om diensten aan te bieden. De ICT-diensten die via de GN-IX worden aangeboden, zijn al beschikbaar via de Drenthering en doordat de diensten van ND-IX naar verwachting binnenkort zullen worden gekoppeld aan GN-IX, kunnen ook deze snel beschikbaar komen. De GN-IX is wellicht bereid het technisch beheer van een lokale marktplaats voor zijn rekening te nemen.

Een lokale marktplaats garandeert de openheid van het net en een goed aanbod van diensten en biedt goede mogelijkheden voor lokale ICT-aanbieders, waarvan er verscheidene in Emmen zijn gevestigd.

Via het ICT-platform wil de gemeente nieuwe kansrijke initiatieven voor het stimuleren van het ICT-gebruik stimuleren en daarin eventueel participeren. Met name het realiseren van een lokale marktplaats is voor de gemeente van groot belang. De Kenniscampus lijkt de aangewezen plaats voor een dergelijk nieuw initiatief.

5. Vervolgactiviteiten en planning

VPB wil met hulp van een samen met de gemeente geselecteerd en door de gemeente betaald adviesbureau in april beginnen met het bijeenbrengen van bedrijven die een aansluiting op glasvezel willen. Daarbij kunnen lokale ICT-aanbieders en bedrijven die al gebruik maken van glasvezel een belangrijke rol spelen. Er zullen verschillende bijeenkomsten gehouden worden en daarnaast zal de VPB bedrijven ook de contacten met de individuele bedrijven daarvoor benutten. Daarvoor zullen 'business-cases' worden gebruikt, waarmee het voordeel kan worden aangetoond.

De vraagbundeling vormt de basis voor het uitnodigen van geselecteerde aanbieders van netwerken, die voldoen aan eisen die samen met het adviesbureau worden geformuleerd om offertes uit te brengen. In mei moet het offerte-aanvraag document zijn opgesteld dat aan potentiële aanbieders wordt verstrekt, moeten aanbieders zijn geselecteerd voor de offerteaanvraag en moeten criteria zijn opgesteld voor de selectie.

Begin juli moet de vraagbundeling gereed zijn en de aanbieder gekozen, zodat na de zomer kan worden begonnen met de realisatie.

Het streven is erop gericht om nog voor het einde van het jaar glasvezel aansluitingen te hebben gerealiseerd op Bargermeer en op het Bedrijvenpark A37. Gedurende het traject zal worden nagegaan in hoeverre een verdere uitrol van glasvezel op andere bedrijventerreinen direct of binnen korte tijd tot de mogelijkheden behoort.

Parralel aan dit traject zal worden nagegaan hoe een lokale marktplaats kan worden gerealiseerd en daarover zullen vervolgens, na raadpleging van het ICT-platform, nadere voorstellen aan het College worden gedaan. Een snelle realisatie ook hiervan staat voorop.

Met het Dodo-project wordt al concreet inhoud gegeven aan de vraagstimulering , met een kleine financiële bijdrage van de gemeente. In het ICT-platform zullen andere projecten en plannen van de deelnemers worden afgestemd. De gemeente blijft ook de komende tijd nauw betrokken bij de Kenniscampus en stimuleert een praktische betrokkenheid daarvan bij de ICT-vraagstimulering.